

1. แผนงานวิจัย : วิจัยและพัฒนามะม่วงหิมพานต์ ระยะที่ 2 (โครงการวิจัยเดี่ยว)
2. โครงการวิจัย : วิจัยและพัฒนามะม่วงหิมพานต์ ระยะที่ 2
3. ชื่อการทดลอง : การเปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ในแหล่งปลูกต่าง ๆ

Regional Yield Trial of Cashew Nut (*Anacardium occidentale* L.)

4. คณะผู้ดำเนินงาน

หัวหน้าการทดลอง	นายสมพงษ์	สุขเขตต์	สังกัด ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ
ผู้ร่วมงาน	นายสำเร็จ	ช่างประเสริฐ	สังกัด ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี
	นางสาวสุภาวดี	สมภาค	สังกัด ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ
	นางสาวเสาวณี	เขตสกุล	สังกัด ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ
	นางสาวสุดใจ	ล้อเจริญ	สังกัด ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ
	นางสาวรัชณี	ศิริยาน	สังกัด ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ
	นางสาวจันทนา	โชคพาชื่น	สังกัด ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ
	นางสาวประภาพร	ฉันทานุมัติ	สังกัด ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ
	นายวีรยุทธ	ตัดตนรัมย์	สังกัด ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ
	นายธวัชชัย	นิมกิงรัตน์	สังกัด ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ

5. บทคัดย่อ

การเปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ (*Anacardium occidentale* L.) ในแหล่งปลูกต่าง ๆ ดำเนินการ 2 สถานที่ คือ ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ และศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เริ่มดำเนินการ ตุลาคม 2558 สิ้นสุด กันยายน 2562 ระยะเวลา 4 ปี เพื่อหาสายพันธุ์มะม่วงหิมพานต์พันธุ์ใหม่ที่มีผลผลิตและลักษณะทางการเกษตรที่ดี หรือเทียบเท่ากับพันธุ์รับรองของกรมวิชาการเกษตร คือ ศรีสะเกษ 60-1 และศรีสะเกษ 60-2 เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก วางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block Design (RCB) 4 ซ้ำ 8 กรรมวิธี (พันธุ์) คือ กรรมวิธีที่ 1 สายต้นศก.38/16x34/4(1) กรรมวิธีที่ 2 สายต้นศก.38/16x34/4(2) กรรมวิธีที่ 3 สายต้นศก.17/3x34/13 กรรมวิธีที่ 4 สายต้นศก.17/3x37 w/2 กรรมวิธีที่ 5 สายต้นศรีสะเกษ 37w-2 กรรมวิธีที่ 6 สายต้นนครพนม 3-1 กรรมวิธีที่ 7 พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 และ กรรมวิธีที่ 8 พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 โดยให้ กรรมวิธีที่ 7 และ 8 เป็นตัวเปรียบเทียบ ทำการทดลองโดยปลูกต้นพันธุ์ที่ได้จากการขยายพันธุ์โดยการทาบกิ่ง (Grafting) ระยะปลูก 6x6 เมตร ผลการเปรียบเทียบพันธุ์ปรากฏว่า สามารถคัดเลือกได้มะม่วงหิมพานต์พันธุ์ดีจำนวน 1 พันธุ์ คือสายต้นศก.38/16x34/4(2) โดยการเจริญเติบโตของมะม่วงหิมพานต์ด้านขนาดเส้นรอบวงโคนต้นและขนาดทรงพุ่ม พบว่ามะม่วงหิมพานต์สายต้นศก.38/16x34/4(2) มีขนาดใกล้เคียงกับพันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 และศรีสะเกษ 60-2 ซึ่งเป็นพันธุ์เปรียบเทียบ ส่วน

ผลผลิตพบว่าผลผลิตเฉลี่ย 3 ปี (2559-2561) ทั้ง 2 สถานที่ พบว่ามะม่วงหิมพานต์สายต้นศก. 38/16x34/4(2) ให้ผลผลิตเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 5.38 กิโลกรัมต่อต้น ซึ่งสูงกว่าพันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 และศรีสะเกษ 60-2 ที่ให้ผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และ 3.30 กิโลกรัมต่อต้น ตามลำดับ ด้านขนาดเมล็ดทั้งเปลือกของมะม่วงหิมพานต์ พบว่า มะม่วงหิมพานต์สายต้นศก.38/16x34/4(2) มีขนาดใกล้เคียงกับพันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 แต่สูงกว่าพันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 ซึ่งเป็นพันธุ์เปรียบเทียบ ด้านขนาดความกว้างเมล็ดเนื้อในและความยาวเมล็ดเนื้อในสายต้นศก.38/16x34/4(2) สูงกว่าพันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 ซึ่งเป็นพันธุ์เปรียบเทียบ ด้านน้ำหนักต่อเมล็ดเฉลี่ย พบว่าสายต้นศก.38/16x34/4(2) สูงกว่าพันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 และศรีสะเกษ 60-2 ซึ่งเป็นพันธุ์เปรียบเทียบ โดยน้ำหนักเฉลี่ยต่อเมล็ดเท่ากับ 2.63 กรัม

คำสำคัญ: มะม่วงหิมพานต์พันธุ์ใหม่

Abstract

The regional yield trials of cashew nut (*Anacardium occidentale* L.) were conducted at two different locations, Si Sa Ket Horticultural Research Center and Chantaburi Horticultural Research Center for eight years from 2016–2019. The objectives of these study were to evaluate yield potential of six new cashew nut cultivars with good agricultural characteristics equal with Si Sa Ket 60-1 and Si Sa Ket 60-2 cultivars which were the recommended cultivars by the Department of Agriculture. The experiment was designed in a Randomized Complete Block Design (RCBD) with four replications. The treatment were eight cashew nut cultivars including SK38/16x34/4(1), SK38/16x34/4(2), SK17/3x34/13, SK17/3x37w/2, SK37w-2, Nakhon Phanom 3-1 with 2 control cultivars, Si Sa Ket 60-1 and 60-2. Grafted cashew nut cultivars were planted at spacing of 6x6 meters. The result could be selected good cultivar as SK38/16x34/4(2). The growth, circumference and canopy, of SK38/16x34/4(2) were equal with Si Sa Ket 60-1 and Si Sa Ket 60-2. SK38/16x34/4(2) had the highest yield averaged from 3 consecutive years (from 2016-2018) in two different locations was 5.38 kilograms per plant. It was higher yield than two control cultivars, Si Sa Ket 60-1 and Si Sa Ket 60-2 yield which were 4.37 and 3.30 kilogram per plant, respectively. The nut size of SK38/16x34/4(2) was equal with Si Sa Ket 60-1 but higher than Si Sa Ket 60-2. The kernel width and length of SK38/16x34/4(2) were higher than Si Sa Ket 60-1. SK38/16x34/4(2) had the highest nut weight as 2.63 grams. It was higher than both control cultivars.

Keywords: Cashew nut new variety

6. คำนำ

มะม่วงหิมพานต์เป็นพืชอุตสาหกรรมอยู่ในวงศ์ Anacardiaceae มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Anacardium occidentale* L. มีถิ่นกำเนิดในแถบอเมริกาใต้แพร่กระจายไปยังอเมริกากลาง แอฟริกาตะวันออก ทางชายฝั่งตะวันตกของประเทศอินเดีย และกลุ่มประเทศต่างๆของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงประเทศไทย ผู้ที่นำมะม่วงหิมพานต์เข้ามาปลูกในประเทศไทยคือ พระยารัษฎานุประดิษฐ์ มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) นำไปปลูกที่จังหวัดระนอง ปัจจุบันพื้นที่ปลูกมะม่วงหิมพานต์ ในปี 2559 มีพื้นที่ปลูก 91,904 ไร่ ผลผลิต 21,058 ตัน โดยจังหวัดที่มีการปลูกมากที่สุด คือ จังหวัดอุดรดิตถ์ พื้นที่ปลูก 34,831 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมา คือ จังหวัดชลบุรี พื้นที่ปลูก 12,231 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.3 จังหวัดอุบลราชธานี พื้นที่ปลูก 10,106 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 10.9 จังหวัดระนอง พื้นที่ปลูก 7,479 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.1 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560)

กรมวิชาการเกษตรได้มีการรับรองพันธุ์ คือ ศรีสะเกษ 60-1 และศรีสะเกษ 60-2 แต่พันธุ์ดังกล่าวได้รับการรับรองเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2530 ซึ่งเป็นเวลานานมากกว่า 30 ปี จึงสมควรปรับปรุงพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ที่มีศักยภาพสามารถให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์เดิม เพื่อเป็นทางเลือกและแนะนำให้เกษตรกรปลูกต่อไป

7. วิธีดำเนินการ

- อุปกรณ์

1. ต้นพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ที่ผ่านการคัดเลือก 6 สายพันธุ์ และพันธุ์รับรอง 2 พันธุ์ (ศก. 60-1 และ ศก. 60-2) เป็นกรรมวิธีควบคุม

2. ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี 15-15-15 ,13-13-21 และ 12-21-12

3. สารเคมีป้องกันกำจัดโรค และแมลง

4. วัสดุคลุมดิน ฟางข้าว

5. อุปกรณ์เก็บข้อมูล เครื่องชั่ง เทปวัด

- วิธีการทดลอง

ทำการทดลองใน 2 สถานที่ คือ ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ และศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี วางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block Design (RCB) จำนวน 4 ซ้ำ ประกอบไปด้วย 8 กรรมวิธี ดังนี้

- กรรมวิธีที่ 1 สายต้นศก.38/16 × 34/4 (1)

- กรรมวิธีที่ 2 สายต้นศก.38/16 × 34/4 (2)

- กรรมวิธีที่ 3 สายต้นศก.17/3 x 34/13
- กรรมวิธีที่ 4 สายต้นศก.17/3 x 37w/2
- กรรมวิธีที่ 5 สายต้นศก.37w/2
- กรรมวิธีที่ 6 สายต้นนครพนม 3-1
- กรรมวิธีที่ 7 พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1
- กรรมวิธีที่ 8 พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2

ขยายพันธุ์ต้นมะม่วงหิมพานต์ โดยวิธีการเสียบข้าง เพื่อให้ต้นพันธุ์มีขนาดสม่ำเสมอ และเพื่อไม่ให้เกิดความแปรปรวนทางด้านพันธุกรรม นำมาอนุบาลจนต้นแข็งแรงแล้วนำลงปลูกในแปลงทดลอง ใช้ระยะปลูก (ระหว่างต้น x ระหว่างแถว) เท่ากับ 6x6 เมตร เตรียมหลุมขนาด (กว้างxยาวxลึก) เท่ากับ 60x60x60 เซนติเมตร ใส่ปุ๋ยคอกรองก้นหลุม 5 กิโลกรัมต่อหลุม หินฟอสเฟต 500 กรัมต่อหลุม ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 150 กรัมต่อหลุม ดูแลรักษามะม่วงหิมพานต์ตามเอกสารแนะนำของกรมวิชาการเกษตร

เกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการคัดเลือกต้นพันธุ์

1. น้ำหนักต่อเมล็ดมากกว่า 6.30 กรัม
2. เปอร์เซ็นต์กะเทาะมากกว่า 25 เปอร์เซ็นต์
3. จำนวนเมล็ดต่อกิโลกรัมน้อยกว่า 159 เมล็ด

การบันทึกข้อมูล

1. บันทึกข้อมูลอัตราการเจริญเติบโต ได้แก่ เส้นรอบวงโคนต้นที่ระดับสูงจากพื้นดิน 15 เซนติเมตร ความสูงต้น เส้นผ่านศูนย์กลางของทรงพุ่ม ปีละ 2 ครั้ง
2. บันทึกข้อมูลระยะเวลาการออกดอก และติดผล
3. บันทึกข้อมูลผลผลิตต่อต้น และขนาดทรงผล
4. บันทึกข้อมูลน้ำหนักต่อเมล็ด เปอร์เซ็นต์เมล็ดเนื้อใน
5. บันทึกข้อมูลการระบาดของโรคและแมลง

- เวลาและสถานที่

เริ่มดำเนินการเมื่อเดือนตุลาคม 2554 และสิ้นสุด เดือนกันยายน 2562 ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ และศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี

8. ผลการทดลองและวิจารณ์

1. การเจริญเติบโต

1.1 ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ

การเจริญเติบโตด้านเส้นรอบวงโคนต้นการเปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ เมื่ออายุ 8 ปี พบว่าไม่มีความแตกต่างทางสถิติมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 72.95-95.17 เซนติเมตร (ตารางที่ 1) ตารางที่ 1 ข้อมูลการเจริญเติบโตทางด้านเส้นรอบวงโคนต้น (เซนติเมตร) การเปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ปี 2555-2562

พันธุ์	อายุ 1 ปี (2555)	อายุ 2 ปี (2556)	อายุ 3 ปี (2557)	อายุ 4 ปี (2558)	อายุ 5 ปี (2559)	อายุ 6 ปี (2560)	อายุ 7 ปี (2561)	อายุ 8 ปี (2562)
สายต้นศก.38/16x34/4(1)	12.3	23.4	34.3	46.2	59.33	68.3bc	80.2	91.17
สายต้นศก.38/16x34/4(2)	15.4	23.5	36.3	48.3	63.46	69.0bc	84.2	87.53
สายต้นศก.17/3x34/13	13.2	22.5	33.1	47.1	67.31	78.4a	82.7	91.17
สายต้นศก.17/3x37w/2	12.8	22.5	35.5	48.0	66.22	76.3ab	89.6	91.17
สายต้นศก.37w-2	14.6	23.4	38.1	47.4	65.72	73.0ab	76.6	83.92
สายต้นนครพนม 3-1	12.3	24.3	30.3	42.2	60.50	63.1c	76.2	72.95
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1	15.5	24.1	37.0	51.1	67.06	78.2a	89.7	95.17
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2	15.0	23.3	36.5	48.3	66.10	78.4a	85.0	95.08
CV (%)	16.4	12.0	10.4	8.6	12	6.8	13.8	10.82

หมายเหตุ : ตัวเลขในสมมติเดียวกันที่มีอักษรเหมือนกัน ไม่ต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยวิธี DMRT

การเจริญเติบโตด้านความสูงการเปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ เมื่ออายุ 8 ปี พบว่าพันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตด้านความสูงสูงที่สุดคือสายต้นศก.17/3x34/13 อยู่ที่ 712.25 เซนติเมตร โดยไม่แตกต่างจากพันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 และ พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 อยู่ที่ 692.92 และ 670.42 เซนติเมตร ตามลำดับ พันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตด้านความสูงต่ำที่สุดคือสายต้นศก.38/16x34/4(1) อยู่ที่ 614.45 เซนติเมตร (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ข้อมูลการเจริญเติบโตทางด้านความสูง (เซนติเมตร) การเปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ปี 2555-2562

พันธุ์	อายุ 1 ปี (2555)	อายุ 2 ปี (2556)	อายุ 3 ปี (2557)	อายุ 4 ปี (2558)	อายุ 5 ปี (2559)	อายุ 6 ปี (2560)	อายุ 7 ปี (2561)	อายุ 8 ปี (2562)
สายต้นศก.38/16x34/4(1)	45.4abc	192.2	280.92 bc	395.9	445.0	489.1	596.3	614.58d
สายต้นศก.38/16x34/4(2)	53.0 ab	197.6	277.40 bc	388.8	484.3	547.8	614.7	642.33bcd
สายต้นศก.17/3x34/13	39.2 bc	207.3	327.13 a	410.7	519.4	571.0	575.0	712.25a
สายต้นศก.17/3x37w/2	44.9 abc	158.9	274.12 bc	370.4	483.5	545.8	617.8	623.33cd
สายต้นศก.37w-2	55.3 a	193.6	273.08 bc	340.8	443.0	494.1	608.2	620.0cd
สายต้นนครพนม 3-1	32.2 c	169.0	263.50 c	371.3	495.3	516.3	612.9	658.92bcd
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1	52.9 ab	201.0	299.77 ab	404.9	528.6	590.1	604.3	692.92ab

พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2	56.7 a	202.1	276.35 bc	396.8	517.0	560.3	591.9	670.42abc
CV (%)	16.6	15.5	6.8	8.8	9.3	7.3	7.7	4.60

หมายเหตุ : ตัวเลขในสดมภ์เดียวกันที่มีอักษรเหมือนกัน ไม่ต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยวิธี DMRT

การเจริญเติบโตด้านทรงพุ่มการเปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ เมื่ออายุ 8 ปี พบว่าไม่มีความแตกต่างทางสถิติมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 694.58-748.13 เซนติเมตร (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ข้อมูลการเจริญเติบโตของทรงพุ่ม (เซนติเมตร) เปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ปี 2555-2562

พันธุ์	อายุ 1 ปี (2555)	อายุ 2 ปี (2556)	อายุ 3 ปี (2557)	อายุ 4 ปี (2558)	อายุ 5 ปี (2559)	อายุ 6 ปี (2560)	อายุ 7 ปี (2561)	อายุ 8 ปี (2562)
สายต้นศก.38/16x34/4(1)	37.1 abc	157.6	306.5	415.6	470.9	530.8	605.9	713.33
สายต้นศก.38/16x34/4(2)	38.4 abc	169.5	301.0	434.0	493.8	574.1	641.8	679.00
สายต้นศก.17/3x34/13	30.3 bc	163.5	338.2	451.9	506.7	596.7	619.2	721.75
สายต้นศก.17/3x37w/2	41.3 a	164.6	322.9	421.9	536.0	528.3	657.4	699.86
สายต้นศก.37w-2	45.5 a	164.8	340.8	410.9	533.0	540.5	641.8	673.13
สายต้นนครพนม 3-1	28.8 c	142.7	288.4	417.4	486.3	516.9	559.5	694.58
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1	42.2 a	169.4	325.9	445.6	427.6	568.6	566.5	748.13
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2	39.2 ab	180.9	320.3	413.9	540.2	549.5	613.5	677.10
CV (%)	15.7	12.5	8.1	5.8	14.6	6.9	8.0	7.38

หมายเหตุ : ตัวเลขในสดมภ์เดียวกันที่มีอักษรเหมือนกัน ไม่ต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยวิธี DMRT

1.2 ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี

การเจริญเติบโตด้านเส้นรอบวงโคนต้นการเปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เมื่ออายุ 8 ปี พบว่าพันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตด้านเส้นรอบวงโคนต้นสูงที่สุดคือ พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 สายต้นศก.17/3x37w/2 สายต้นศก.17/3x34/13 และสายต้นศก.37w-2 อยู่ที่ 76.05 72.95 72.85 72.80 และ 72.60 เซนติเมตร ตามลำดับ โดยไม่แตกต่างจากสายต้นศก.38/16x34/4(2) และ สายต้นนครพนม 3-1 อยู่ที่ 66.29 และ 65.13 เซนติเมตร ตามลำดับ พันธุ์ที่มีการเจริญด้านเส้นรอบวงโคนต้นต่ำที่สุดคือ สายต้นศก.38/16x34/4(1) อยู่ที่ 60.43 เซนติเมตร (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ข้อมูลการเจริญเติบโตของเส้นรอบวงโคนต้น (เซนติเมตร) เปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ปี 2555-2562

พันธุ์	อายุ 1 ปี (2555)	อายุ 2 ปี (2556)	อายุ 3 ปี (2557)	อายุ 4 ปี (2558)	อายุ 5 ปี (2559)	อายุ 6 ปี (2560)	อายุ 7 ปี (2561)	อายุ 8 ปี (2562)
สายต้นศก.38/16x34/4(1)	8.42 e	18.5	18.7	35.2	41.0 d	47.0 d	56.6 b	60.43 b
สายต้นศก.38/16x34/4(2)	9.19 d	19.5	20.3	33.9	44.0 bcd	48.9 cd	62.1 ab	66.29 ab
สายต้นศก.17/3x34/13	10.17 a	21.2	21.6	40.7	51.4 a	57.8 ab	70.2 a	72.80 a
สายต้นศก.17/3x37w/2	9.09 d	17.3	20.4	35.4	49.4 abc	56.7 abc	68.3 ab	72.85 a
สายต้นศก.37w-2	10.31 b	19.9	20.0	35.8	48.4 abc	54.9 abcd	69.6 a	72.60 a
สายต้นนครพนม 3-1	6.87 f	17.2	20.6	31.6	42.7 cd	50.0 bcd	62.7 ab	65.13 ab
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1	9.47 c	18.9	21.3	39.8	50.9 ab	58.6 a	69.6 a	72.95 a
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2	9.26 cd	17.9	18.4	33.5	40.9 d	52.6 abcd	73.5 a	76.02 a
CV (%)	1.5	16.6	14.0	13.2	9.0	9.0	10.4	9.88

หมายเหตุ : ตัวเลขในสมมติเดียวกันที่มีอักษรเหมือนกัน ไม่ต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยวิธี DMRT

การเจริญเติบโตด้านความสูงการเปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เมื่ออายุ 8 ปี พบว่าพันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตทางด้านความสูงสูงที่สุดคือ พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 อยู่ที่ 738.93 เซนติเมตร โดยไม่แตกต่างจากสายต้นศก.17/3x34/13 สายต้นศก.17/3x37w/2 สายต้นนครพนม 3-1 พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 และสายต้นศก.37w-2 อยู่ที่ 693.72 684.26 678.18 677.28 และ 671.78 เซนติเมตร ตามลำดับ พันธุ์ที่มีความสูงต่ำที่สุดคือ สายต้นศก.38/16x34/4(1) อยู่ที่ 628.70 เซนติเมตร (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ข้อมูลการเจริญเติบโตของความสูง (เซนติเมตร) เปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ปี 2555-2562

พันธุ์	อายุ 1 ปี (2555)	อายุ 2 ปี (2556)	อายุ 3 ปี (2557)	อายุ 4 ปี (2558)	อายุ 5 ปี (2559)	อายุ 6 ปี (2560)	อายุ 7 ปี (2561)	อายุ 8 ปี (2562)
สายต้นศก.38/16x34/4(1)	46.1	187.3	280.0	328.7	469.5	518 b	609.7 b	628.70 b
สายต้นศก.38/16x34/4(2)	42.7	172.0	263.8	402.8	511.6	525 b	623.3 b	631.97 b
สายต้นศก.17/3x34/13	39.5	168.8	265.4	441.9	573.8	590 ab	681.0 ab	693.72ab
สายต้นศก.17/3x37w/2	34.3	136.1	224.5	426.0	527.4	564 ab	667.0 ab	684.26 ab
สายต้นศก.37w-2	41.7	158.3	251.3	418.7	527.3	594 ab	657.1 ab	677.28 ab
สายต้นนครพนม 3-1	32.3	146.3	246.5	381.0	524.5	557 ab	660.4 ab	678.18 ab
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1	39.3	171.7	268.1	475.8	565.5	628 a	724.1 a	738.93 a
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2	35.3	157.3	228.0	396.5	511.3	585 ab	654.1 ab	671.78 ab
CV (%)	17.2	11.7	13.6	8.6	9.6	7.6	7.4	7.21

หมายเหตุ : ตัวเลขในสมมติเดียวกันที่มีอักษรเหมือนกัน ไม่ต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยวิธี DMRT

การเจริญเติบโตด้านทรงพุ่มการเปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เมื่ออายุ 8 ปี พบว่าพันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตทางด้านทรงพุ่มสูงที่สุดคือ สายต้นศก.38/16x34/4(2) อยู่ที่ 754.20 เซนติเมตร โดยไม่แตกต่างจากสายต้นศก.38/16x34/4(1) สายต้นศก.37w-2 พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 สายต้นนครพนม 3-1 และสายต้นศก.17/3x34/13 อยู่ที่ 715.13 675.17 672.47 651.39 646.93 และ 633.92 เซนติเมตร ตามลำดับ พันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตด้านทรงพุ่มต่ำที่สุดคือ สายต้นศก.17/3x37w/2 อยู่ที่ 471.77 เซนติเมตร (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ข้อมูลการเจริญเติบโตของทรงพุ่ม (เซนติเมตร) เปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ปี 2555-2562

พันธุ์	อายุ 1 ปี (2555)	อายุ 2 ปี (2556)	อายุ 3 ปี (2557)	อายุ 4 ปี (2558)	อายุ 5 ปี (2559)	อายุ 6 ปี (2560)	อายุ 7 ปี (2561)	อายุ 8 ปี (2562)
สายต้นศก.38/16x34/4(1)	28.3	117.9	272.8	477.8 bc	557.0	670 ab	637.0 ab	715.13 ab
สายต้นศก.38/16x34/4(2)	31.3	117.7	231.4	496.7 bc	596.3	655 ab	755.0 a	754.20 a
สายต้นศก.17/3x34/13	29.2	128.7	225.5	606.3 a	636.8	670 ab	639.9 ab	633.92 ab
สายต้นศก.17/3x37w/2	25.8	95.6	192.3	507.9 ab	586.8	706 a	618.33 b	471.77 b
สายต้นศก.37w-2	23.3	133.9	219.0	510.0 ab	581.7	700 ab	665.3 ab	675.17 ab
สายต้นนครพนม 3-1	26.8	90.6	191.3	405.8 c	523.3	597 b	636.3 ab	646.93 ab
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1	31.1	121.3	219.0	533.1 ab	570.3	696 ab	663.0 ab	672.47 ab
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2	25.1	101.4	198.6	467.4 bc	537.5	650 ab	656.4 ab	651.39 ab
CV (%)	10.2	17.1	13.4	11.6	8.2	9.2	11.0	23.81

หมายเหตุ : ตัวเลขในสมมติเดียวกันที่มีอักษรเหมือนกัน ไม่ต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยวิธี DMRT

2. ผลผลิตและคุณภาพผลผลิต

ผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้น

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ เมื่ออายุต้น 5-7 ปี (2559-2561) พบว่าผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้น ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ โดยมีข้อมูลดังนี้ เมื่ออายุต้น 5 ปี (2559) ผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.07-4.35 กิโลกรัม เมื่ออายุต้น 6 ปี (2560) ผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.43-4.14 กิโลกรัม และเมื่ออายุต้น 7 ปี ผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.54-3.77 กิโลกรัม (ตารางที่ 7)

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เมื่ออายุต้น 5 ปี (2559) พบว่าพันธุ์ที่มีผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้นสูงที่สุดคือ สายต้นศก.38/16x34/4(1) อยู่ที่ 6.51 กิโลกรัม โดยไม่แตกต่างกับ สายต้นศก.37w-2 สายต้นศก.17/3x37w/2 และพันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 อยู่ที่ 6.23 5.54 และ 5.50 กิโลกรัม ตามลำดับ พันธุ์ที่มีผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้นต่ำที่สุดคือ พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 อยู่ที่ 3.43 กิโลกรัม เมื่ออายุต้น 6 ปี (2560) พบว่าพันธุ์ที่มีผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้นสูงที่สุดคือ สายต้นศก.17/3x37w/2 อยู่ที่ 8.70 กิโลกรัม โดยไม่แตกต่างกับสายต้นศก.38/16x34/4(1) สายต้นศก.38/16x34/4(2) และพันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 อยู่ที่ 7.00 6.90 และ 5.85 กิโลกรัม ตามลำดับ พันธุ์ที่มีผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้นต่ำที่สุดคือ พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 อยู่ที่ 3.76 กิโลกรัม เมื่ออายุต้น 7 ปี (2561) พบว่าพันธุ์ที่มีผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้นสูงที่สุดคือ สายต้นศก.38/16x34/4(2) อยู่ที่ 8.94 กิโลกรัม พันธุ์ที่มีผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้นต่ำที่สุดคือ พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 อยู่ที่ 4.25 กิโลกรัม (ตารางที่ 7)

ผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้นเฉลี่ย 3 ปี ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ พบว่า สายต้นศก.17/3x37w/2 ให้ผลผลิตสูงสุดเท่ากับ 4.05 กิโลกรัม ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี พันธุ์ที่ให้ผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้นเฉลี่ยสูงสุดคือสายต้นศก.38/16x34/4(2) เท่ากับ 7.35 กิโลกรัม (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้นมะม่วงหิมพานต์สายต้นต่างๆ ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ และศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ปี 2559-2561

พันธุ์/สายต้น	ผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้น (กิโลกรัม)							
	ปี 2559		ปี 2560		ปี 2561		เฉลี่ย 3 ปี	
	(อายุต้น 5 ปี)		(อายุต้น 6 ปี)		(อายุต้น 7 ปี)		ศรีสะเกษ	จันทบุรี
	ศรีสะเกษ	จันทบุรี	ศรีสะเกษ	จันทบุรี	ศรีสะเกษ	จันทบุรี	ศรีสะเกษ	จันทบุรี
สายต้นศก.38/16x34/4(1)	3.17	6.51 a	4.17	7.00 ab	3.41	6.44 b	3.58	6.65
สายต้นศก.38/16x34/4(2)	3.58	6.22 b	3.02	6.90 ab	3.66	8.94 a	3.42	7.35
สายต้นศก.17/3x34/13	3.07	5.35 bcd	2.83	4.10 bc	3.2	4.65 cd	3.03	4.7
สายต้นศก.17/3x37w/2	4.35	5.54 abc	4.04	8.70 a	3.77	6.81 b	4.05	7.01
สายต้นศก.37w-2	3.98	6.23 ab	3.22	4.46 bc	3.28	4.41 cd	3.49	5.03
สายต้นนครพนม 3-1	3.88	3.56 cd	3.79	4.45 bc	3.23	4.49 cd	3.63	4.16
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1	3.21	5.50 abc	2.65	5.85 abc	2.92	6.10 bc	2.93	5.81
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2	3.41	3.43 d	2.43	3.76 c	2.54	4.25 d	2.79	3.81
C.V. (%)	16.97	24.5	28.95	30.25	13.69	17.47		

หมายเหตุ : ตัวเลขในสมมติเดียวกันที่มีอักษรเหมือนกัน ไม่ต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยวิธี DMRT

จำนวนเมล็ดทั้งเปลือกต่อกิโลกรัม

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าพันธุ์ที่มีจำนวนเมล็ดทั้งเปลือกต่อกิโลกรัมต่ำที่สุดคือ สายต้นศก.38/16x34/4(2) สายต้นศก.17/3x34/13 เท่ากับ 130 เมล็ดต่อกิโลกรัม พันธุ์ที่มีจำนวนเมล็ดทั้งเปลือกต่อกิโลกรัมสูงที่สุดคือสายต้นศก.17/3x37w/2 อยู่ที่ 152.3 เมล็ดต่อกิโลกรัม (ตารางที่ 8)

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พันธุ์ที่ให้จำนวนเมล็ดทั้งเปลือกต่อกิโลกรัมต่ำที่สุดคือสายต้นศก.38/16x34/4(2) อยู่ที่ 133.3 เมล็ดต่อกิโลกรัม พันธุ์ที่มีจำนวนเมล็ดทั้งเปลือกต่อกิโลกรัมสูงที่สุดคือสายต้นศก.17/3x37w/2 อยู่ที่ 161.3 เมล็ดต่อกิโลกรัม (ตารางที่ 8)

จำนวนเมล็ดทั้งเปลือกต่อกิโลกรัมเฉลี่ย 2 สถานที่ เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าพันธุ์ที่มีจำนวนเมล็ดทั้งเปลือกต่อกิโลกรัมเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สายต้นศก.38/16x34/4(2) อยู่ที่ 131.7 เมล็ดต่อกิโลกรัม พันธุ์ที่มีจำนวนเมล็ดทั้งเปลือกต่อกิโลกรัมเฉลี่ยสูงที่สุดคือสายต้นศก.17/3x37w/2 อยู่ที่ 156.8 เมล็ดต่อกิโลกรัม (ตารางที่ 8)

น้ำหนักเมล็ดทั้งเปลือกต่อเมล็ด

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าพันธุ์ที่มีน้ำหนักเมล็ดทั้งเปลือกต่อเมล็ดสูงที่สุดคือสายต้นศก.38/16x34/4(2) และสายต้นศก.17/3x34/13 อยู่ที่ 9.48 และ 9.41 กรัม ตามลำดับ พันธุ์ที่มีน้ำหนักเมล็ดทั้งเปลือกต่อเมล็ดต่ำที่สุดคือสายต้นศก.17/3x37w/2 อยู่ที่ 7.40 กรัม (ตารางที่ 8)

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าน้ำหนักเมล็ดทั้งเปลือกต่อเมล็ดไม่มีความแตกต่างทางสถิติโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 6.64-7.83 กรัม (ตารางที่ 8)

น้ำหนักเมล็ดทั้งเปลือกต่อเมล็ดเฉลี่ย 2 สถานที่ เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าพันธุ์ที่มีน้ำหนักเมล็ดทั้งเปลือกต่อเมล็ดเฉลี่ยสูงที่สุดคือสายต้นศก.38/16x34/4(2) อยู่ที่ 8.58 กรัม พันธุ์ที่มีน้ำหนักเมล็ดทั้งเปลือกต่อเมล็ดเฉลี่ยต่ำที่สุดคือสายต้นศก.17/3x37w/2 อยู่ที่ 7.02 กรัม (ตารางที่ 8)

เปอร์เซ็นต์เมล็ดเนื้อใน

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าพันธุ์ที่มีเปอร์เซ็นต์เมล็ดเนื้อในสูงที่สุดคือสายต้นนครพนม 3-1 อยู่ที่ 30.73 เปอร์เซ็นต์ พันธุ์ที่มีเปอร์เซ็นต์เมล็ดเนื้อในต่ำที่สุดคือสายต้นศก.17/3x37w/2 อยู่ที่ 25.81 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 8)

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่า เปอร์เซ็นต์เมล็ดเนื้อในไม่มีความแตกต่างทางสถิติโดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 27.78-32.86 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 8)

เปอร์เซ็นต์เมล็ดเนื้อในเฉลี่ย 2 สถานที่ เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่า พันธุ์ที่มีเปอร์เซ็นต์เมล็ดเนื้อในเฉลี่ยสูงที่สุดคือสายต้นนครพนม 3-1 อยู่ที่ 31.79 เปอร์เซ็นต์ พันธุ์ที่มีเปอร์เซ็นต์เมล็ดเนื้อในเฉลี่ยต่ำที่สุดคือสายต้นศก.17/3x37w/2 อยู่ที่ 26.79 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 จำนวนเมล็ดทั้งเปลือกต่อกิโลกรัม น้ำหนักเมล็ดทั้งเปลือกต่อเมล็ด และเปอร์เซ็นต์เมล็ดเนื้อใน

ปี 2561 (อายุต้น 7 ปี)

พันธุ์/สายต้น	จำนวนเมล็ดที่เลือกต่อกิโลกรัม			น้ำหนักเมล็ดที่เลือกต่อเมล็ด (กรัม)			เปอร์เซ็นต์เมล็ดเนื้อใน		
	ศรีสะเกษ	จันทบุรี	เฉลี่ย	ศรีสะเกษ	จันทบุรี	เฉลี่ย	ศรีสะเกษ	จันทบุรี	เฉลี่ย
สายต้นศก.38/16x34/4(1)	149.0 b	156.7 de	152.8	8.19 cd	6.86	7.52	27.04 bc	32.84	29.94
สายต้นศก.38/16x34/4(2)	130.0 a	133.3 a	131.7	9.48 a	7.68	8.58	29.94 ab	31.70	30.82
สายต้นศก.17/3x34/13	130.0 a	147.3 cd	138.7	9.41 a	7.41	8.41	28.84 abc	30.42	29.63
สายต้นศก.17/3x37w/2	152.3 b	161.3 e	156.8	7.40 d	6.64	7.02	25.81 c	27.78	26.79
สายต้นศก.37w-2	131.0 a	136.7 ab	133.8	8.86 abc	7.83	8.34	29.17 ab	30.56	29.86
สายต้นนครพนม 3-1	131.0 a	142.7 abc	136.8	9.22 ab	7.44	8.33	30.73 a	32.86	31.79
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1	140.7 ab	145.3 bc	143.0	8.34 bc	6.80	7.57	27.32 bc	29.70	28.51
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2	136.0 a	155.3 de	145.7	8.29 bcd	6.64	7.46	26.95 bc	28.05	27.50
C.V. (%)	5.27	3.83	-	4.41	10.17	-	4.74	7.58	-

หมายเหตุ : ตัวเลขในสมมติเดียวกันที่มีอักษรเหมือนกัน ไม่ต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยวิธี DMRT

ความกว้างเมล็ดที่เลือก

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าความกว้างเมล็ดที่เลือกไม่มีความแตกต่างทางสถิติโดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.38-2.68 เซนติเมตร (ตารางที่ 9)

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าพันธุ์ที่มีความกว้างเมล็ดสูงที่สุดคือ สายต้นศก. 37w-2 สายต้นศก.38/16x34/4(2) และสายต้นนครพนม 3-1 อยู่ที่ 2.05 2.01 และ 2.00 เซนติเมตร ตามลำดับ พันธุ์ที่มีความกว้างเมล็ดที่เลือกต่ำที่สุดคือพันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 อยู่ที่ 1.85 เซนติเมตร (ตารางที่ 9)

ความกว้างเมล็ดที่เลือกเฉลี่ย 2 สถานที่ เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าพันธุ์ที่มีความกว้างเมล็ดที่เลือกเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สายต้นศก.37w-2 อยู่ที่ 2.36 เซนติเมตร พันธุ์ที่มีความกว้างเมล็ดที่เลือกเฉลี่ยต่ำที่สุดคือพันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 อยู่ที่ 2.11 เซนติเมตร (ตารางที่ 9)

ความยาวเมล็ดที่เลือก

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าความยาวเมล็ดที่เลือกไม่มีความแตกต่างทางสถิติโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.06-3.66 เซนติเมตร (ตารางที่ 9)

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าพันธุ์ที่มีความยาวเมล็ดที่เลือกสูงที่สุดคือสายต้นนครพนม 3-1 สายต้นศก.38/16x34/4(2) สายต้นศก.17/3x34/13 พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 สายต้นศก. 38/16x34/4(1) อยู่ที่ 3.41 3.37 3.30 3.28 และ 3.14 เซนติเมตร ตามลำดับ พันธุ์ที่มีความยาวเมล็ดที่เลือกต่ำที่สุดคือพันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 อยู่ที่ 2.45 เซนติเมตร (ตารางที่ 9)

ความกว้างเมล็ดทั้งเปลือกเฉลี่ย 2 สถานที่ เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าพันธุ์ที่มีความยาวเมล็ดทั้งเปลือกเฉลี่ยสูงที่สุดคือสายต้นศก.17/3x34/13 อยู่ที่ 3.47 เซนติเมตร พันธุ์ที่มีความยาวเมล็ดทั้งเปลือกเฉลี่ยต่ำที่สุดคือพันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 อยู่ที่ 2.75 เซนติเมตร (ตารางที่ 9)

ความหนาเมล็ดทั้งเปลือก

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าพันธุ์ที่มีความหนาเมล็ดทั้งเปลือกสูงที่สุดคือสายต้นศก.17/3x37w/2 อยู่ที่ 1.92 เซนติเมตร พันธุ์ที่มีความหนาเมล็ดทั้งเปลือกต่ำที่สุดคือสายต้นนครพนม 3-1 อยู่ที่ 1.70 เซนติเมตร (ตารางที่ 9)

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าความหนาเมล็ดทั้งเปลือกไม่มีความแตกต่างทางสถิติโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.63-1.78 เซนติเมตร (ตารางที่ 9)

ความหนาเมล็ดทั้งเปลือกเฉลี่ย 2 สถานที่ เมื่ออายุ 7 ปี (2561) พบว่าพันธุ์ที่มีความหนาเมล็ดทั้งเปลือกสูงที่สุดคือ สายต้นศก.17/3x37w/2 อยู่ที่ 1.84 เซนติเมตร พันธุ์ที่มีความหนาเมล็ดต่ำที่สุดคือ สายต้นนครพนม 3-1 อยู่ที่ 1.66 เซนติเมตร (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ขนาดเมล็ดทั้งเปลือกของมะม่วงหิมพานต์สายต้นต่างๆ ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ และศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ปี 2561 (อายุต้น 7 ปี)

พันธุ์/สายต้น	ความกว้างเมล็ดทั้งเปลือก (ซม.)			ความยาวเมล็ดทั้งเปลือก (ซม.)			ความหนาเมล็ดทั้งเปลือก (ซม.)		
	ศรีสะเกษ	จันทบุรี	เฉลี่ย	ศรีสะเกษ	จันทบุรี	เฉลี่ย	ศรีสะเกษ	จันทบุรี	เฉลี่ย
สายต้นศก.38/16x34/4(1)	2.48	1.92 abc	2.20	3.27	3.11 a	3.19	1.84 abcd	1.74	1.79
สายต้นศก.38/16x34/4(2)	2.61	2.01 a	2.31	3.49	3.30 a	3.39	1.81 abcd	1.78	1.80
สายต้นศก.17/3x34/13	2.58	1.99 ab	2.28	3.66	3.28 a	3.47	1.89 ab	1.65	1.77
สายต้นศก.17/3x37w/2	2.52	1.86 bc	2.19	3.32	3.00 ab	3.16	1.92 a	1.77	1.84
สายต้นศก.37w-2	2.68	2.05 a	2.36	3.19	3.41 a	3.30	1.75 bcd	1.71	1.73
สายต้นนครพนม 3-1	2.61	2.00 a	2.30	3.54	3.37 a	3.45	1.70 d	1.63	1.66
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1	2.61	1.96 abc	2.28	3.29	3.14 a	2.62	1.86 abc	1.75	1.80
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2	2.38	1.85 c	2.11	3.06	2.45 b	2.75	1.72 cd	1.77	1.74
C.V. (%)	5.04	3.86	-	11.35	5.52	-	3.61	3.77	-

หมายเหตุ : ตัวเลขในสมมติเดียวกันที่มีอักษรเหมือนกัน ไม่ต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยวิธี DMRT

ความกว้างเมล็ดเนื้อใน เมื่ออายุ 7 ปี พบว่าพันธุ์ที่มีความกว้างเมล็ดเนื้อในสูงที่สุดคือ สายต้นศก. 38/16x34/4(2) อยู่ที่ 1.13 เซนติเมตร โดยไม่แตกต่างกับสายต้นนครพนม 3-1 และสายต้นศก.37w-2 อยู่ที่ 1.08 และ 1.05 เซนติเมตร ตามลำดับ พันธุ์ที่มีความกว้างเมล็ดเนื้อในต่ำที่สุดคือสายต้นศก.17/3x37w/2 อยู่ที่ 0.85 เซนติเมตร (ตารางที่ 10)

ความยาวเมล็ดเนื้อใน เมื่ออายุ 7 ปี พบว่าพันธุ์ที่มีความยาวเมล็ดเนื้อในสูงที่สุดคือ สายต้นศก. 38/16x34/4(2) สายต้นนครพนม 3-1 สายต้นศก.37w-2 และสายต้นศก.17/3x34/13 อยู่ที่ 2.84 2.81 2.76 และ 2.71 เซนติเมตร ตามลำดับ พันธุ์ที่มีความยาวเมล็ดเนื้อในต่ำที่สุดคือ พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 อยู่ที่ 2.43 เซนติเมตร (ตารางที่ 10)

ความหนาเมล็ดเนื้อใน เมื่ออายุ 7 ปี พบว่าพันธุ์ที่มีความหนาเมล็ดเนื้อในสูงที่สุดคือ พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 อยู่ที่ 1.35 เซนติเมตร โดยไม่แตกต่างกับสายต้นศก.17/3x37w/2 เท่ากับสายต้นศก.37w-2 อยู่ที่ 1.32 เซนติเมตร พันธุ์ที่มีความหนาเมล็ดเนื้อในต่ำที่สุดคือสายต้นศก.38/16x34/4(1) เท่ากับสายต้นนครพนม 3-1 อยู่ที่ 1.22 เซนติเมตร (ตารางที่ 10)

น้ำหนักเมล็ดเนื้อในต่อเมล็ด ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ พบว่าพันธุ์ที่มีน้ำหนักเมล็ดเนื้อในต่อเมล็ดสูงที่สุดคือสายต้นศก.38/16x34/4(2) สายต้นนครพนม 3-1 และสายต้นศก.17/3x34/13 อยู่ที่ 2.84 2.83 และ 2.68 กรัม ตามลำดับ พันธุ์ที่มีน้ำหนักเมล็ดเนื้อในต่อเมล็ดต่ำที่สุดคือ สายต้นศก.17/3x37w/2 อยู่ที่ 1.91 กรัม ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี พบว่าไม่มีความแตกต่างทางสถิติโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.84-2.46 กรัม น้ำหนักเมล็ดเนื้อในต่อเมล็ดเฉลี่ย 2 สถานที่ พบว่าพันธุ์ที่มีน้ำหนักเมล็ดเนื้อในต่อเมล็ดเฉลี่ยสูงที่สุดคือสายต้นนครพนม 3-1 อยู่ที่ 2.64 กรัม พันธุ์ที่มีน้ำหนักเมล็ดเนื้อในต่อเมล็ดต่ำที่สุดคือสายต้นศก.17/3x37w/2 อยู่ที่ 1.87 กรัม (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ขนาดและน้ำหนักเมล็ดเนื้อในของมะม่วงหิมพานต์สายต้นต่างๆ ที่ ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ และ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ปี 2561 (อายุต้น 7 ปี)

พันธุ์/สายต้น	ความกว้างเมล็ดเนื้อใน (ซม.)	ความยาวเมล็ดเนื้อใน (ซม.)	ความหนาเมล็ดเนื้อใน (ซม.)	น้ำหนักเมล็ดเนื้อใน/เมล็ด (กรัม)		
				ศรีสะเกษ	จันทบุรี	เฉลี่ย
สายต้นศก.38/16x34/4(1)	0.91 de	2.46 b	1.22 c	2.22 bc	2.25	2.23
สายต้นศก.38/16x34/4(2)	1.13 a	2.84 a	1.24 c	2.84 a	2.43	2.63
สายต้นศก.17/3x34/13	1.01 bc	2.71 a	1.24 c	2.68 a	2.26	2.47
สายต้นศก.17/3x37w/2	0.85 e	2.19 c	1.32 ab	1.91 c	1.84	1.87
สายต้นศก.37w-2	1.05 abc	2.76 a	1.32 ab	2.59 ab	2.39	2.49

สายต้นนครพนม 3-1	1.08 ab	2.81 a	1.22 c	2.83 a	2.46	2.64
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-1	1.02 bc	2.48 b	1.28 bc	2.24 bc	2.02	2.13
พันธุ์ศรีสะเกษ 60-2	0.97 cd	2.43 b	1.35 a	2.23 bc	1.87	2.05
C.V. (%)	5.66	4.97	3.17	7.38	14.91	-

หมายเหตุ : ตัวเลขในสมมติเดียวกันที่มีอักษรเหมือนกัน ไม่ต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยวิธี DMRT

จากข้อมูลผลผลิตเมล็ดทั้งเปลือกต่อต้นเฉลี่ย 3 ปี ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ สายต้นศก.17/3x37w/2 ให้ผลผลิตสูงสุดเท่ากับ 4.05 กิโลกรัม แต่เมื่อเทียบน้ำหนักต่อเมล็ด ขนาดเมล็ด และเปอร์เซ็นต์เมล็ดเนื้อใน น้อยกว่าสายต้นศก.38/16x34/4(2)

9. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

การเปรียบเทียบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ในแหล่งปลูกต่างๆ สรุปผลการทดลองได้ดังนี้

1. สามารถคัดเลือกได้สายต้นมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ดีจำนวน 1 พันธุ์ ได้แก่สายต้นศก.38/16x34/4(2)
2. มะม่วงหิมพานต์สายต้นศก.38/16x34/4(2) มีการเจริญเติบโตได้ใกล้เคียงกับพันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 และพันธุ์ศรีสะเกษ 60-2 ซึ่งเป็นพันธุ์เปรียบเทียบ
3. ด้านผลผลิตมะม่วงหิมพานต์สายต้นศก.38/16x34/4(2) ให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์เปรียบเทียบโดยผลผลิตเฉลี่ย 3 ปี(2559-2561) เท่ากับ 5.38 กิโลกรัมต่อต้น
4. มะม่วงหิมพานต์สายต้นศก.38/16x34/4(2) ขนาดเมล็ดทั้งเปลือกใกล้เคียงกับพันธุ์ศรีสะเกษ 60-1 แต่สูงกว่าพันธุ์ศรีสะเกษ 60-2

10. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ได้พันธุ์มะม่วงหิมพานต์อย่างน้อย 1 พันธุ์ ที่มีลักษณะดีเด่นทั้งทางด้านผลผลิตและคุณภาพเนื้อในสูงหรือเทียบเท่าพันธุ์รับรองของกรมวิชาการเกษตร (ศรีสะเกษ 60 -1 ศรีสะเกษ 60-.2)
2. เพื่อขอการรับรองพันธุ์เป็นพันธุ์แนะนำหรือพันธุ์รับรองจากกรมวิชาการเกษตร
3. เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่เกษตรกร และภาคเอกชนนำไปปลูกเป็นพันธุ์การค้าต่อไป

11. คำขอบคุณ

โครงการวิจัยนี้ สามารถดำเนินการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์ และความร่วมมือจากหน่วยงานและบุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน

ขอขอบคุณกรมวิชาการเกษตร ในการให้การสนับสนุนทุนปฏิบัติงานการวิจัย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ฝ่ายสถิติ กรมวิชาการเกษตร ที่ให้คำแนะนำในการวางแผนการทดลอง
ขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยที่ปฏิบัติงานทุกท่าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ฝ่ายบันทึกข้อมูลที่ได้รวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็น
ประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย

ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาที่สนับสนุน และช่วยดำเนินการ ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงด้วยดี

12. เอกสารอ้างอิง

- ประเสริฐ อนุพันธ์. 2530. แบบเสนอพันธุ์พืชเพื่อพิจารณารับรอง. สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร, มะม่วงหิมพานต์สายพันธุ์ ศก. 5-1 และ ศก. 5-10. 30 หน้า.
- สัมฤทธิ์ เพ็ญจันทร์ ทวีเกียรติ ยิ้มสวัสดิ์ สพัส จินดาประเสริฐ ไพฑูรย์ กิจภาสงศ์ และสมควร อินทรพาณิชย์. 2532. การปรับปรุงพันธุ์มะม่วงหิมพานต์. แก่นเกษตร 17 (4) : 226-23 กรมวิชาการเกษตร. 2542. รายงานผลการวิจัย. สถาบันวิจัยพืชสวน
- สุวิทย์ ชัยเกียรติยศ อุทัย นพคุณวงศ์ ประเสริฐ อนุพันธ์ และปรีชา เขยชุม. 2542. ศึกษาและคัดเลือกพันธุ์ มะม่วงหิมพานต์จากต่างประเทศ. รายงานผลงานวิจัยประจำปี 2542. ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร. 167-170
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2553. สถิติการค้าการเกษตรไทยกับต่างประเทศ. หน้า 28.
- อุทัย นพคุณวงศ์ สุวิทย์ ชัยเกียรติยศ รักชัย คุรุบรรเจิดจิต วันดี วัฒนชัยยิ่งเจริญ รัตนภรณ์ รัตนานุกูล ประสิทธิ์ ไชยวัฒน์ และประเสริฐ อนุพันธ์. 2542. การเปรียบเทียบมะม่วงหิมพานต์ลูกผสม. รายงาน ผลงานวิจัยประจำปี 2542. ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร. 146-152
- J.G. (1979) Cashew. Dept. of Agri. Res., Royal Tropical Institute, Amsterdam. 260 p.
- Dept. of Agriculture. (1987). The Cashew Seminar. DOA 26-27 June 1989, Bangkok. 210 p.